

EMLÉKEZÉS AZ 1848-AS FORRADALOMRA

Szolgaság vagy szabadság? A török uralmat Magyarországon az 1526-ban vívott szerencsétlen kimenetelű mohácsi csatától számítjuk, miután Magyarország három részre szakadt, és számára a szolgaság elleni háborúk sorozata kezdődött. Az egész Európára vesztélyt jelentő oszmán birodalmi terjeszkedést az 1684-ben létrehozott, több állam szövetségéből álló törökellenes Szent Liga tudta csak megállítani.

A szövetségnek a Magyar Királyság csak formálisan lehetett tagja, bár számottevő magyar kontingens járult hozzá harcával ehhez a sikerhez. A hadjárat Buda várának visszafoglalásával kezdődött 1686-ban, és a végső győzelmet a Habsburg-török háború hozta meg, amikor 192 esztendő után a Magyar Királyság területén végleg megszűnt a török uralom. De a felszabadulásnak ára volt. A békeszerződés után a Habsburg Birodalom Magyarországot saját meghódított területének tekintette. 1718-ban az újraegyesített Magyarország végül a Habsburg Birodalom részévé vált. Önrendelkezési joga nagyon kevéssel különbözött a monarchia többi tagállamaitól 1848-ig.

Ekkorra már egész Európában a hamu alatt izzott a parázs, sőt több helyen lángra is gyúlt, és forradalmak sora jelezte az elégedetlenségeket, hirdette a változtatások szükségességét. Magyarországon is érlelődik a helyzet a reformokat óhajtó, ehhez konkrét programokat kidolgozó ellenzéki nemesség megerősödésével, vezéralak-

KIBÉDIEK

MEGJELENIK HAVONTA

Lapja

jainak tettekeszségével és buzdításával, mint amilyen volt Kossuth, Széchenyi, Szemere, Deák (akik a forradalom vezetői is lettek), és sokan mások. A népek szabadságvágya Párizsban, majd Pesten és Bécsben is a kitört forradalmakban ölt testet.

Pesten a forradalmi ifjúság (1848 márciusában) harc nélkül érvényt szerez a „magyar nemzet kívánságának”, melyet a híres 12 pontban fogalmaz meg az „Egyenlőség, szabadság, testvériség” jegyében. V. Ferdinánd magyar király kénytelen engedni a követeléseknek, beleegyezik az önálló magyar kormány kinevezésébe gróf Batthyány Lajos miniszter vezetésével. Az új kormány a megválasztott magyar országgyűlésnek tartozott csak felelősséggel. Kimondták Magyarország és Erdély egyesülését is. Magyarország csaknem független ország lett. De ami ezután következett az dicsőség és egyben pokol is. A Magyarországon élő nemzetiségek is külön nemzetként akartak élni bármilyen áron. Horvátok, szerbek, szászok, szlovákok, románok mind külön státust akartak. A Habsburgoknak egyenesen a magyar királyi trón kellett, ezért támogatták a szerb, a horvát, Erdélyben a román és szász felkeléseket a magyar kormány ellen. Az uralkodó katonai támadással fenyegeti a kormányt, amit meg is indít. Közben, 1848. december 2-tól I. Ferenc József osztrák császár lett Magyarország Királya. A császári csapatok közül többen a forradalmi kormány mellé állnak.

Erdélyben az 1848. október 18-19 között megtartott agyagfalvi székely nemzetgyűlés jelentette a forradalom kezdetét. Az itt összegyűlt 60.000 fegyveres székely között

minden osztály képviseltette magát, a nemrég felszabadított volt jobbágyoktól kezdve a köznemeseken át a főnemesekig, de megjelentek a székely ezredek is. A nagygyűlés elhatározta a székely hadsereg felállítását. Hitet tett a forradalom és a jobbágyfelszabadítás, valamint a románokkal és a szászokkal való együttműködés mellett. A székelység táborokba, nemzetőrségi alakulatokba szerveződve, de katonailag rendezetlenül, kevés fegyverrel indultak a belső és a császári ellenséges csapatok ellen. Az öt székely szék toborzott nemzetőrsége (19-40 év közötti férfiak) több mint 27000 főt számlált, ehhez még huszárezredek is alakultak. Legfőbb fegyverük szabadságvágyuk és vitézségük volt. A karhatalomtól segítve, velük szemben a románok és szászok nyíltan fegyverkeztek. 1848 novemberére már csak Háromszék volt a Gál Sándor ezredes, Berde Mózes és Gábor Áron (rézágyúöntő, aki meghal a kököszi csatában) vezette székelyek kezén. Hosszú út volt még egész Erdély kitisztításáig. Kezdődött azzal, hogy Kossuth Lajos 1848. december 1-én kinevezte Bem Józsefet az erdélyi haderő teljhatalmú főparancsnokává. E nagyszerű lengyel tábornok hozott magával egy jól kiképzett lengyel légiót is, mely segítséget jelentett az erdélyi csatákban.

Sok lenne felsorolni a sok (hol dicsőséges, hol vereséges) csatát, melyekben a székely katonák, önkéntesek az ő vezetése alatt mindvégig kitartottak és jeleskedtek. A végeredmény a fontos, hogy 1849. március végére Gyulafehérvár és Déva kivételével Erdély szabad lett. De ezután már a székely katonai erőket meg kellett osztani a császári csapatok, a császáriak segítségét

élvező bántási szerb, az erdélyi oláh lázadók, valamint az orosz cári hadsereg elleni harcokhoz. Bármilyen hősiiesen küzdöttek a forradalmi seregek, a nagy túlerővel szemben nem tudták megvédeni Erdélyt. Százával vesztették életüket az utolsó csatákban is. 1849. augusztus 13-án Világosnál (itt hal meg Petőfi Sándor is) letették a fegyvert. Ezután az osztrákok haditörvényszéket állítottak fel, és a szabadságharcban részt vett vezetőket, tábornokokat (aradi 13 vértanú), tisztakat halálra, életfogytiglani börtönre ítélték. Másokat (sok helyen a honvédek is beleértve) megfosztották munkalehetőségüktől, megélhetésük forrásától. Mások külföldre menekültek (Kossuth L., Bem J.). A dicsőség után jöttek a megtorlások, megálázások, megbélyegzések.

Summázva: a magyarság számára nem jött el a szabadság!

Kibédiek az 1848-as forradalom és szabadságharcban

Főhajtás és elismerés illet minden önkéntest, vagy tényleges katonai szolgálatát teljesítő embert, aki részt vett az 1848-as forradalomban, a magyarság jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartásáért vívott küzdelemben. Gondoljunk megkülönböztetett tisztelettel a kibédi ősökre, akik halálát megvető bátorsággal, életük kockáztatásával egy szabad Erdélyért és Magyarorszáért küzdöttek 1848-1849-ben. Régi történet, 172 éves. Megfakult emlékek sejlének már csak fel dédszülők, nagyszülők elbeszéléseiből. A szerencse az, hogy minden korban akadnak emberek, akik az emlékeket papírra is vetik. Az írott emlékek segítettek rátalálnom az alábbi adatokra, melyek teljes megbízhatósággal ismét bizonyítják számos kibédi atyafi hősiességét, a szülőföld, a haza iránti szeretetét és hűségét. A felsorolás nem teljes, az azonosító adatok sem teljesek, de amit megtalálhattam azt felkutattam és közreadásával tisztelgek emléküik előtt. Legyen ez akadály a felejtés útjában.

Kibédi túlélők

- Orbán Lajos (született 1819-ben, meghalt 1901.11.6.) 30 éves sincs, amikor bevonult nemzetőrnek, majd hadnagyi rangban szerelt le. Felesége Nagy Sára (1821-1900). Életében fontos szerepet töltött be a hazaszeretet. A hazafiságot tovább adta gyermekeinek is. Ezt bizonyítja az a tény, hogy az 1891-ben Kibédén született unokáját Orbán (L.L.) Dezsőt, a nemzet és haza érdekében tett szolgálataiért

vitézé avatták (1942). Dezsőnek a fia, ifjú Orbán Dezső a II. világháború hősi halottja.

- Orbán József nemzetőrségi őrmester, felesége Kacsó Erzsébet.

- Szabó Orbán József (1825-1862) honvéd, felesége Seprődi Mária.

- Gergelyfi Borbély Sámuel (1810-1886), a családtagok által szolgáltatott adatok szerint hadnagyként harcolt a szabadságharcban, részt vett a vizaknai csatában. Egyéb, hivatalos dokumentumban nem találtam rangjára, tiszttségére való utalást. Az mindenképpen biztos, hogy a szabadságharc előtt benne volt a toborzó bizottságban, majd a katonákkal vonult a harctérre. A forradalom után is fontos tisztségeket töltött be, hivatalnok, dülő-biztos, vagyis adószedő, jegyző volt. Közösségének megbecsült tagja, erre utal a halotti anyakönyvbe halálakor beírt szöveg is, "családfő, presbiter, megyebíró volt".

- Kibédi Madaras Ignác hadnagy, Kibédi Madaras Gábor és szentkatolnai Cseh Rozália fia. Tizedes a 15. Mátyás huszárezredben, Bem tábornok 1849.06.9. hadnaggyá nevezi ki egy Erdélyben alakuló (a későbbi 135.) zászlóaljhoz. Meghalt Szentkatolnán (Háromszék), 1873.12.9.

- Kibédi Madaras András hadnagy volt a 87. honvédszászlóaljnál. Született 1812 körül, ügyvéd és földbirtokos Torda megyében. Torda megye árvászéki ülnöke volt. Meghalt Pókakeresztúron, 1893.09.19. Első felesége az erdőcsinádi Nagy Krisztina (meghalt 1877.01.24), második felesége 1878-tól marosjáromi Rosnyai Eszter. A nemzet érdekében szolgált karddal, és tudással. Első feleségével együtt (végrendelet útján-1874), tetemes vagyont ajándékoztak a Marosvásárhelyi Református Kollégiumnak, annak fejlesztésére, valamint az itt tanuló kibédi Madaras, és az erdőcsinádi Nagy nevet viselő, rokon fiatalok megsegítésére. Ez pénzbeli jövedelmet, épületeket, telket jelentett az intézmény, valamint évi járadékot a fennemlített fiatalok számára.

Akik sohasem térhettek haza...

Közismert a székelyek vitézsége a mindenkori harcokban, melyet költőnk Petőfi Sándor is versbe foglalt, de 1848-ban az ellenség ereje, mely az oroszoktól kapott segítséggel folyton csak dagadt, legyőzhetetlen lett. Tudni kell azt, hogy a forradalom idején Európát elérte a kolera járvány második hulláma, mely kíméletlenül szedte áldozatait. A csatákban résztvevőket nemcsak az ellenség puskái, szuronyai, ágyúi pusztították, hanem

a járvány is.

Az alább ismertetett kibédi forradalmár harcosok közül az (általában hivatalosnak tekintett) adatok szerint egyetlen személy halt meg fegyver által, a többiek a kolera áldozatai lettek.

- Gergelyfi Borbély Péter (apja Gergelyfi Borbély Péter), a Bács megyei törökbecsei kórházban hunyt el kolerában. Ott lett eltemetve. Gergelyfi Borbély Péter mindössze 18 éves volt.

- A halotti anyakönyv lapjára 1848.11.12. dátummal ezt írta Szász János lelkész: "a magyar alkotmány és véreink védelmére tömegestől felkelt Székely táborral kiinduló és hazajövő útjában, epemirigyben (kolerában) elhalálozott Kiss József atyánkfia a Bergenyi református egyház temetőjében énekszóval (eltemetett), kinek emlékére itten alkalomszerű beszéd tartatott..." Kiss József 37 éves volt.

- Nagy Mózes nemzetőr, született 1810-ben. A Régen alatti táborban megbetegedett kolerában. Útban hazafele meghalt, itthon lett eltemetve rendes egyházi szertartás szerint 1849.07.24-én. Nagy Mózes 39 éves volt.

- Pintyi János (apja Pintyi Miklós, anyjáról nem találtam adatot), a Bács megyei törökbecsei kórházban hunyt el kolerában. Ott lett eltemetve. Pintyi János mindössze 21 éves volt.

- Puskás Szilveszter János (apja P. Szilveszter Márton, anyja Bereczki Mária), 1849.08.12-ben a szászsebesi vesztés csatában haslövést kapott, és az ottani kórházban halt meg. Ott lett eltemetve. A szülőknek egyedüli fia volt, és mindössze 21 éves. Emlékére kegyeleti Istentiszteletet tartottak a kibédi református templomban 1849.09.23-án.

- Réthi András (apja néhai Réthi Márton, anyja Kovács Judit), született 1829.06.9-én, meghalt 1849-ben. A Bács megyei törökbecsei kórházban hunyt el kolerában. Ott lett eltemetve. Réthi András mindössze 20 éves volt.

Réthi Andrásról, Pintyi Jánosról és Gergelyfi Borbély Péterről kegyeleti Istentisztelet keretében emlékeztek meg a kibédi református templomban 1849.07.22-én.

Forrás: (kibédi egyházi adatok; library.hungaricana; Pesti Frigyes 1864-1865; Bona Gábor 1998; Ráduly János 2003).

Fontos, hogy a szabadságharc hőseire tisztelettel emlékezzünk! Ne felejtjük elmondani gyermekeinknek, unokáinknak, hogy miért!

Borbély Emma,

a Kibédi Seprődi János Művelődési Egyesület elnöke

MINDEN NEHÉZSÉG ELLENÉRE VAN SIKER

A Kibédi Seprődi János Művelődési Egyesület 21 éves fennállása óta a 2020-as év volt a legnehezebb. A koronavírus járvány következtében tevékenységeinket leszűkítve (anyagiak, és programok tekintetében) tudtuk csak megvalósítani. Ebben a válságos időszakban igazi örömet jelent számunkra, hogy Magyar-

ország Kormánya/Bethlen Gábor Alap támogatónak értékelte pályázatunkat, melynek köszönhetően sikerült fejlesztenünk egyesületünket. A "Kultúránk nem vész el, BGA beruház, felszerel" pályázat anyagi alapot biztosít tehnikai fejlesztésre eszközök beszerzése által. Így a komplexebb követelményeknek

megfelelő munkákat, programokat könnyebben és jobb minőségben tudjuk kivitelezni. Ez óriási segítség a jövőre nézve. A támogatás értéke 1700 €.

Borbély Emma,
a Kibédi-Seprődi János Művelődési Egyesület elnöke

MEGVALÓSULT A MAGYAR KORMÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap

A TEJ-KIFLI PROGRAM HELYI KÉZBEN

Mint ismeretes, miután az RMDSZ törvényhozóinak a közbenjárásával módosult a tej-kifli program lebonyolítását szabályozó törvény, az önkormányzatoknak lehetőségük nyílt arra, hogy egyénileg szervezzék meg az erre vonatkozó közbeszerzést.

Kibéd község önkormányzata fontosnak tartotta, hogy éljen ezzel a lehetőséggel, kivált a megyei tanács által kiírt közbeszerzési eljárásból, és egyénileg megszervezte a procedurát, így a helyi termelőknek is lehetőséget adtak arra, hogy részt vegyenek a programban. Szeptember 15-én már a nyárádgálfalvi "Tóth-Pék" pekségben előállított friss kiflit kapták a gyerekek, valamint nyárádszeredai "Agrotronscom" által előállított tejet, és a bátosi almát fogyasztathatják az idei tanévtől kezdődően.

EGY ÚJ MANDÁTUM KEZDETE

Október 19-én a kibédi Polgármesteri Hivatalban, Nagy Zsigmond Maros megyei alprefektus jelenlétében, tizenegy önkormányzati képviselő, valamint az újra megválasztott polgármester tette le a hivatali esküt egy újabb négyéves mandátumra.

Az alakuló ülésen még nem választottak alpolgármestert és a szakbizottságok tagjait sem nevezték meg mivel a testület megalakulásáról szóló jegyzőkönyvet a prefektusnak is látomoznia kellett.

A Maros megyei prefektus 351/21.10.2020 sz. rendelete alapján, Kibéd község polgár-

mestere 2020. október 23-án kelt 100-as számú rendelete alapján összehívta a Helyi Tanácsot, 2020. október 29-én, 16 órára soros tanácsülésre a Polgármesteri Hivatal gyűléstermébe, az alpolgármester megválasztása, valamint a szakbizottságok megalakulása végett.

FONTOS A VÉLEMÉNYE, OSSZA MEG VELÜNK!

Románia két választás között van: az önkormányzati megméretkezés lezárult, közelednek a parlamenti választások. Mindeközben bármit is gondolunk egyénileg a koronavírusról, a járvány jelenleg meghatározza a mindennapjainkat.

Kíváncsiak vagyunk, hogy az erdélyi magyarok miként látják a járványhoz és a választásokhoz kapcsolódó kérdéseket. Ezért a Romániai Magyar Demokrata Szövetség online konzultációt szervez.

Az Ön őszinte véleményére vagyunk kí-

váncsiak. Nagy segítség lenne számunkra, ha kitölténé rövid kérdőívünket! Az Ön választási segítségünkre lehetnek a döntések meghozatalában, abban, hogy hogyan kezeljünk bizonyos kérdéseket ebben a nehéz időszakban.

<https://www.felmeres.ro/1003>

A részvétel önkéntes és névtelen, a válaszokat statisztikailag dolgozzuk fel.

A kérdőív kitöltése 7-10 percet vesz igénybe.

Kérjük, hogy csak egyszer töltsé ki a felmérést!

NEHÉZ IDŐKBEN

ÖSSZEFOGUNK

MAGYAR EGYSÉG AZ ERŐS KÉPVISELETÉRT